

Specialistų, teikiančių pagalbą, vaidmens keitimas

Galutinė apibendrinta ataskaita

EUROPEAN AGENCY
for Special Needs and Inclusive Education

SPECIALISTŲ, TEIKIANČIŲ PAGALBĄ, VAIDMENS KEITIMAS

Galutinė apibendrinta ataskaita

C R O S P

Europos specialiojo ir inkluzinio ugdymo plėtros agentūra (toliau – Agentūra) yra nepriklausoma ir savarankiška organizacija. Agentūrą bendrai finansuoja valstybių narių švietimo ministerijos ir Europos Komisija, teikdama dotaciją Europos Sąjungos (ES) švietimo programų veiklai.

Bendrai finansuojama
Europos Sąjungos

Finansuoja Europos Sąjunga. Vis dėlto išreikšti požiūriai ir nuomonės yra tik autoriaus (-ių) ir nebūtinai atspindi Europos Sąjungos ir Europos Komisijos nuomonę. Nei Europos Sąjunga, nei Europos Komisija nėra už juos atsakinga.

Bet kurio asmens šiame dokumente išreikštas požiūris nebūtinai atitinka oficialųjį Agentūros, jos valstybių narių ar Europos Komisijos požiūrį.

© European Agency for Special Needs and Inclusive Education 2022

Redaktoriai: Mary Kyriazopoulou ir Anthoula Kefallinou

Šis leidinys yra atvirosios prieigos informacijos šaltinis. Tai reiškia, kad jūs galite laisvai jį pasiekti, naudoti ir platinti, tinkamai atsiskaitydami su Europos specialiojo ir inkluzinio ugdymo plėtros agentūra. Daugiau informacijos rasite Agentūros atvirosios prieigos politikoje: www.european-agency.org/open-access-policy.

Šį leidinį galite cituoti taip: Europos specialiojo ir inkluzinio ugdymo plėtros agentūra, 2022. *Specialistų, teikiančių pagalbą, vaidmens keitimas: Galutinė apibendrinta ataskaita*. (red. M. Kyriazopoulou ir A. Kefallinou). Odensė, Danija

Šiam kūrinii suteikta „Creative Commons“ priskyrimo, nekomercinio naudojimo, jokių išvestinių kūrinių 4.0 tarptautinė licencija. Negalite keisti ar versti šio leidinio be Agentūros leidimo.

Siekiant užtikrinti didesnę pasiekiamumą, ši ataskaita yra prieinama 25 kalbomis ir elektronine forma Agentūros interneto svetainėje www.european-agency.org

Tai yra originalaus teksto anglų kalba vertimas. Kilus abejonių dėl informacijos vertime tikslumo, žr. originalų tekstą anglų kalba.

ISBN: 978-87-7599-016-0 (Elektroninis dokumentas)

Sekretariatas

Østre Stationsvej 33
DK-5000 Odense C Denmark
Tel. +45 64 41 00 20
secretariat@european-agency.org

Biuras Briuselyje

Rue Montoyer, 21
BE-1000 Brussels Belgium
Tel. +32 2 213 62 80
brussels.office@european-agency.org

Turinys

Įvadas	5
Pirmasis etapas: Požiūrių į specialistus, teikiančius pagalbą, atvaizdavimas Europos šalyse	6
Antrasis etapas: Specialistų, teikiančių pagalbą, vaidmens keitimo veiksmų plano sudarymas	8
Bendroji CROSP sistema	9
CROSP savikontrolės priemonė: veiksmų planas, kaip pakeisti specialistų, teikiančių pagalbą, vaidmenį	12
Baigiamosios pastabos	15
Naudota literatūra	16

Įvadas

Teisėmis grindžiamas požiūris į įtraukųjį ugdymą, propaguojamas Jungtinių Tautų **vaiko teisių konvencijos** (1989) ir **Neįgaliųjų teisių konvencijos** (2006), skatina visiems prieinamą aukštos kokybės švietimą. Visos Europos specialiojo ir inkliuzinio ugdymo plėtros agentūros (toliau – Agentūra) valstybės narės susitaria ir siekia plėtoti įtraukias švietimo sistemas, kurių tikslas – užtikrinti visų besimokančiųjų teises į įtraukųjį švietimą drauge su bendraamžiais jų vietos bendruomenėse (**Europos Agentūra, 2015**).

Siekdamos šio teisėmis grindžiamo tikslo, valstybės vis labiau pripažįsta poreikį keisti specialistų, teikiančių pagalbą, vaidmenį. Užuoat atskyrusios besimokančiuosius, kuriems reikia paramos, į specialias aplinkas, švietimo sistemos pradeda tikėtis, jog pagrindiniai švietimo specialistai patenkins skirtingus jų poreikius (**Europos Sąjungos Taryba, 2018; Europos agentūra, 2015**). Todėl svarbiausia užduotis daugelyje šalių – patikslinti specialistų, teikiančių pagalbą, vaidmenį užtikrinant teises į įtraukųjį švietimą visiems besimokantiems.

Projektas „**Kintantis specialistų vaidmuo, palaikant įtraukųjį švietimą**“ (CROSP) buvo orientuotas į specialistų, teikiančių pagalbą, reorganizaciją siekiant sustiprinti visų besimokančiųjų teisę į įtraukųjį švietimą. Juo buvo siekiama nustatyti ir išanalizuoti šalies politikos ir praktikos iššūkius ir galimybes, kurios daro įtaką specialistų, teikiančių pagalbą, reorganizacijai ir reformai siekiant įtraukaus švietimo visiems besimokantiems.

CROSP turėjo du etapus:

- Pirmasis etapas (2017–2018) apėmė išsamų ankstesnių ir dabartinių tendencijų bei situacijų, susijusių su specialistais, teikiančiais pagalbą, 26-iose Agentūros valstybėse narėse, taip pat numatomų ateities tendencijų atvaizdavimą. Rezultatas – **pirmojo etapo apibendrinamoji ataskaita** (Europos agentūra, 2019).
- Antrasis etapas (2019–2022) buvo paremtas pagrindiniais pirmojo etapo rezultatais, daugiausia dėmesio skiriant tarpusavio mokymosi veikloms. Jos apėmė teminius seminarus su Agentūros valstybių narių politikos formuotojais. Tarpusavio mokymosi metodu buvo siekiama sudaryti sąlygas valstybėms narėms parengti veiksmingesnes strategijas specialistų, teikiančių pagalbą, vaidmens gerinimui įtraukiojo švietimo srityje. Antrasis etapas užbaigtas parengiant **veiksmų gaires**, sudarytas kaip **CROSP savikontrolės priemonė**, kurioje pateikiama holistinė politikos prioritetų ir strategijų apžvalga, taip pat nurodomi svarbiausi pokyčių proceso žingsniai ar orientyrai (t. y. pagrindiniai veiksmai).

Šioje ataskaitoje pristatomos pagrindinės projekto pirmojo ir antrojo etapų išvados.

Pirmasis etapas: Požiūrių į specialistus, teikiančius pagalbą, atvaizdavimas Europos šalyse

---

Pirmajame etape buvo siekiama sudaryti aiškią apžvalgą apie specialistų, teikiančių pagalbą, tobulėjimą siekiant užtikrinti besimokančiųjų teises į švietimą apskritai, taip pat konkrečiau – į įtraukimą į švietimą. Šiame etape nustatyti ir analizuoti šalies politikos ir praktikos veiksniai, padedantys keisti specialistų, teikiančių pagalbą, vaidmenį siekiant užtikrinti įtraukimą į švietimą visiems besimokantiejiems.

Pirmojo etapo atvaizdavimo užduotyje dalyvavo dvidešimt šešios Agentūros valstybės narės.

Dalyvaujančių šalių atstovai parengė ataskaitas, sudarytas padedant jų valstybiniam ekspertų tinklams. Ataskaitose aptartos visos pagrindinė pagalbą privalomojo ugdymo lygmenyje teikiančių specialistų rūšys. Jos apėmė ir pagalbą specialiųjų mokyklų, padalinių ir klasių mokiniams. Taip pat įtraukti ir profesionalai, teikiantys pagrindinę pagalbą, patarimus ir konsultacijas mokiniams ir suinteresuotiesiems subjektams. Ataskaitose pateikti duomenys apie specialiųjų mokyklų, klasių ir profesionalų skaičių kiekvienoje šalyje. Taip pat apibūdintos struktūros ir procesai, tokie kaip politika, pagalbos sistemos ir kitimo procesai.

Šalių ataskaitų analizė suteikė svarbiausios informacijos apie:

- dabartinį specialistų, teikiančių pagalbą, vaidmenį ir pagrindines savybes;
- pagrindines valstybių politikos reformas, susijusias su specialistais, teikiančiais pagalbą;
- tolesnius politikos pokyčius, kurie reikalingi keičiant specialistų, teikiančių pagalbą, vaidmenį, kad būtų skatinamas įtraukusis švietimas.

Specialistų, teikiančių pagalbą, apibrėžimas

Pasak dalyvaujančių šalių, jų **specialistų, teikiančių pagalbą**, paslaugas sudaro papildomos švietimo, vertinimo ir konsultavimo paslaugos besimokantiejiems, taip pat papildomi išteklių mokykloms, mokytojams ir šeimoms. Specialistų pagalba gali būti teikiama mokykloje, taikant išorinę pagalbą ir specialiąsias mokyklas.

Šių paslaugų teikime dalyvauja įvairios specialistų grupės, besirūpinančios specialiuoju ugdymu, socialine gerove, reabilitacija, sveikata, ankstyvąja intervencija, asmeniniu tobulėjimu ir perėjimo strategijomis švietimo sistemoje.

Agentūros valstybės narės aktyviai tobulina politiką, kuria siekiama perkonceptualizuoti ir pertvarkyti specialistų, teikiančių pagalbą, vaidmenį įtraukiamame švietime. Jų pagrindinės politikos reformos apima:

- teisėmis grindžiamų metodų skatinimą;
- ryšio tarp pagrindinės ir specializuotos pagalbos keitimą;
- naujų paramos sistemų kūrimą.

Specialistų, teikiančių pagalbą, vaidmens keitimo privalumai

Daugelyje šalių specialistų, teikiančių pagalbą, keitimas įtraukiuoju švietimu lemia tai, kad daugiau besimokančiųjų mokosi įprastoje aplinkoje, nes gauna reikiamą pagalbą.

Tai taip pat teigiamai keičia požiūrį į mokymosi įvairovę mokyklos lygmenyje.

Be to, tai didina mokyklų supratimą apie poreikį kurti įtraukią ir lanksčią mokymosi aplinką. Pakeitus specialistų, teikiančių pagalbą, vaidmenį remiant įtraukųjį švietimą įprastose klasėse, galima užkirsti kelią besimokančiajam nebaigti mokyklos ir padėti mokytojams įgyti įgūdžių, reikalingų padėti visiems mokiniams.

Šios naudos skatina didesnę įsitraukimą ir įtraukesnių sistemų, užtikrinančių aukštos kokybės švietimą visiems besimokantiems, kūrimą (Europos Agentūra, 2015).

Politikos sritys, galinčios paskatinti pokyčius

Duomenų analizė atskleidžia poreikį toliau sudaryti sąlygas specialistams, teikiantiems pagalbą, veikti kaip pagrindinės pagalbos šaltiniui ir parengti suinteresuotuosius subjektus įtraukiojo švietimo įgyvendinimui. Specialistų, teikiančių pagalbą, pavertimas ištekliumi apima keturias tarpusavyje susijusias sritis, kurias politikos formuotojai laiko svarbiomis. Tai yra:

- Valdymo mechanizmai, remiantys specialistų, teikiančių pagalbą, ir pagrindinės pagalbos sąveiką visais lygmenimis
- Finansavimo politikos ir strategijos, kuriomis remiami specialistai, teikiantys pagalbą, kad jie veiktų kaip įtraukaus švietimo šaltinis
- Gebėjimų stiprinimo mechanizmai, leidžiantys specializuotos pagalbos profesionalams efektyviai padėti suinteresuotiesiems subjektams bendrojo švietimo srityje

- Specialistų, teikiančių pagalbą, kokybės užtikrinimo mechanizmai, kuriais skatinamos skaidrios ir atskaitingos įtraukaus švietimo sistemos.

Šios politikos sritys yra susijusios su pagrindiniais komponentais, kurie buvo nustatyti ankstesniame Agentūros darbe siekiant sukurti veiksmingus, ekonomiškai efektyvius išteklių paskirstymo mechanizmus ir sumažinti švietimo skirtumus (žr. **Inkliuzinio švietimo sistemų finansavimo politika**).

Daugiau informacijos apie pirmojo etapo išvadas pateikiama **CROSP pirmojo etapo apibendrinamojoje ataskaitoje** (Europos Agentūra, 2019). **Animuotą vaizdo įrašą ir infografiką**, perteikiančią pagrindines pirmojo etapo idėjas, taip pat galima rasti **CROSP interneto svetainėje**.

Antrasis etapas: Specialistų, teikiančių pagalbą, vaidmens keitimo veiksmų plano sudarymas

---

Remiantis pagrindinėmis pirmojo etapo išvadomis, antrajame etape konkrečiai buvo siekiama sudaryti sąlygas valstybėms narėms parengti veiksmingesnes strategijas, leidžiančias pagerinti pagalbą teikiančių specialistų vaidmens keitimą įtraukiojo švietimo įgyvendinime.

CROSP laikytasi tarpusavio mokymosi metodo. Remiantis esamais metodais ir metodikomis (t. y. **Andrews ir Manning, 2015**), taip pat ankstesniu Agentūros darbu (t. y. **Šalies politikos apžvalga ir analizė; Inkluzinio švietimo sistemų finansavimo politika**), tai įtraukė bendrą profesinį požiūrį ir žinias turinčius politikos formuotojus į iš anksto suplanuotas veiklas ir tarpusavio diskusijas.

Tarpusavio mokymosi metodas turėjo tris tarpusavyje susijusius tikslus:

- **Su turiniu susijęs tikslas**, įskaitant sistemingą mokymąsi tarp šalių. Buvo siekiama neapsiriboti tik dalijimusi informacija, bet taip pat sukurti forumą, kuriame būtų galima struktūriškai apmąstyti politinius iššūkius.
- **Su procesu susijęs tikslas**, įskaitant bendradarbiavimo apžvalgą ir savirefleksiją. Tai leido valstybėms mokytis vienos iš kitų nustatant esamos politikos ir strategijų, kaip pakeisti specialistų, teikiančių pagalbą, vaidmenį siekiant įtraukaus švietimo, privalumus ir iššūkius.
- **Su rezultatais susijęs tikslas**, įskaitant bendrą CROSP savikontrolės priemonės plėtojimą, taip pat nacionalinio lygmens sklaidos ir tolesnės veiklos įgyvendinimą.

Antrojo CROSP etapo veiklos

Tarpusavio mokymosi metodas apėmė **du teminių seminarų** etapus. 2022 m. įvyko baigiamoji konferencija su visomis Agentūros valstybėmis narėmis.

Pirmajame seminarų etape šalių atstovai aptarė veiksmingą nacionalinę, regioninę ir (arba) vietos politiką ir strategijas, taip pat bendrus ir konkrečioms šalims būdingus uždavinius ir patirtį, susijusią su keturiomis teminėmis sritimis: valdymu, finansavimu, gebėjimų stiprinimu ir kokybės užtikrinimu.

Antrajame praktinių seminarų etape šalys aptarė šešis sutartus pagrindinius principus („**kodėl**“) ir kaip juos galima paversti politikos prioritetais ir (arba) strategijomis („**ką**“), o po to – konkrečiais veiksmais („**kaip**“). Seminaruose taip pat daug dėmesio skirta CROSP savikontrolės priemonės kūrimui ir sklaidai.

Siekiant įtraukti aktyviai dalyvauti visus diskusijų dalyvius, abu seminarų etapai buvo „dialoginės“ struktūros. Visiems dalyviams buvo paskirtas vaidmuo ir vyko struktūrizuoti mainai.

Be dviejų teminių seminarų etapų, tarpusavio mokymosi procesas tęsėsi ir dviejuose internetiniuose susitikimuose. Tai leido dalyviams daryti pažangą sudarant priemonės kūrimo sistemą.

Tarpusavio mokymosi metodas buvo vertinamas formuojamuoju būdu. Buvo vertinama, ar tarpusavio mokymosi veiklos leido pasiekti mokymosi rezultatų, padėsiančių valstybėms pakeisti specialistų, teikiančių pagalbą, vaidmenį remiant įtraukųjį švietimą. CROSP tarpusavio mokymosi metodikos **formuojamąjį vertinimą** (Europos agentūra, 2022) galima rasti CROSP interneto svetainėje.

Bendroji CROSP sistema

CROSP teminių seminarų analizė išryškino keletą **pagrindinių principų, politikos prioritetų ir strategijų**, taip **pat pagrindinius veiksmus** kuriais remiamas specialistų, teikiančių pagalbą, vaidmens skatinant įtraukųjį švietimą perorientavimas. Šios išvados buvo suskirstytos į platesnę sistemą, apimančią visus esminius pokyčių proceso elementus.

1. Pagrindiniai principai

Pagrindiniai principai yra bendrieji principai, kuriais grindžiamas politikos ir strategijų įgyvendinimas ir suinteresuotųjų subjektų gebėjimas įgyvendinti įtraukųjį švietimą kasdienybėje.

Jas galima suprasti kaip **skėtines temas**, glaudžiai susijusias su kintančiu specialistų, teikiančių pagalbą, vaidmeniu. Jie suteikia pagrindinių ir specializuotų paslaugų suinteresuotiesiems subjektams bendrą viziją apie pagalbą teikiančių specialistų vaidmenį, ir taip remia jų bendradarbiavimą. Jie dera ir pateikia papildomų įrodymų naujausiems Agentūros **raktiniams principams** (2021), kuriais remiamas įtraukus politikos plėtojimas ir praktika.

Šeši vienas kitą papildantys pagrindiniai principai sudaro bendrą CROSP sistemą:

Pirmasis pagrindinis principas: Bendro įsipareigojimo siekti įtraukaus švietimo plėtojimas

Visi suinteresuotieji subjektai turėtų plėtoti bendras vertybes ir bendrą įsipareigojimą visiems besimokantiems suteikti aukštos kokybės mokymosi galimybes įprastoje aplinkoje. Specializuota pagalba besimokantiems, kuriems reikia paramos, turėtų būti grindžiama sociopedagoginiu, o ne medicininio požiūriu.

Antrasis pagrindinis principas: Keitimosi žiniomis ir įtraukčių kompetencijų įgijimo skatinimas bendradarbiaujant ir kuriant tinklus

Sprendimus priimančias asmenys ir švietimo specialistai tiek iš pagrindinio, tiek iš specializuoto sektoriaus turėtų keistis žiniomis bendradarbiaudamos visais švietimo lygmenimis, taip pat vietos, regioniniu ir (arba) nacionaliniu lygmenimis.

Trečiasis pagrindinis principas: Tęstinio profesinio mokymosi apie įtrauktį teikimas

Tęstinio mokymosi galimybės turėtų būti suteikiamos visiems darbuotojams, nuo specializuotos ir pagrindinės pagalbos, įskaitant tuos, kurie atlieka vadovaujamas pareigas (t. y. siekia įdiegti įtraukius įgūdžius ir kompetencijas).

Ketvirtasis pagrindinis principas: Parama įtraukios mokyklos lyderystei ir vadovavimui

Universalus požiūris į mokymą ir mokymąsi turėtų veikti kaip išteklius ir paremti specialistų, atliekančių vadovaujančias pareigas tiek pagrindiniame, tiek specializuotame sektoriuose, darbą.

Penktasis pagrindinis principas: Aktyvaus suinteresuotųjų subjektų dalyvavimo skatinimas

Reikia remti šeimas, besimokančiuosius ir kitus bendruomenės suinteresuotuosius subjektus, kad jie galėtų aktyviai dalyvauti mokymosi ir mokymo procese.

Šeštasis pagrindinis principas: Nuolatinės stebėsenos ir vertinimo skatinimas

Visi darbuotojai, nuo specializuotos iki pagrindinės pagalbos, turėtų siekti, kad visa mokykla laiktųsi požiūrio, pagal kurį daugiausia dėmesio būtų skiriama mokymo ir mokymosi kliūtims ir tarpininkams.

2. Politikos prioritetai ir strategijos

Kiekvienas pagrindinis principas yra susijęs su politikos prioritetais ir strategijomis, kuriuos šalys per seminarus įvardijo kaip veiksmingas praktikas. Tai yra **ilgalaikiai** politikos, susijusios su pagalba teikiančių specialistų vaidmens kaita, **tiksiai**.

Kiekvienas pagrindinis principas apima kai kuriuos pagrindinius politikos prioritetus ir strategijas, remiančias pagalbą teikiančių specialistų vaidmens kaitą, ir taip pat vienas kitą papildo. Valstybių manymu, šie politikos prioritetai ir strategijos yra labai svarbios siekiant įgyvendinti pagrindiniuose principuose išreikštas vertybes.

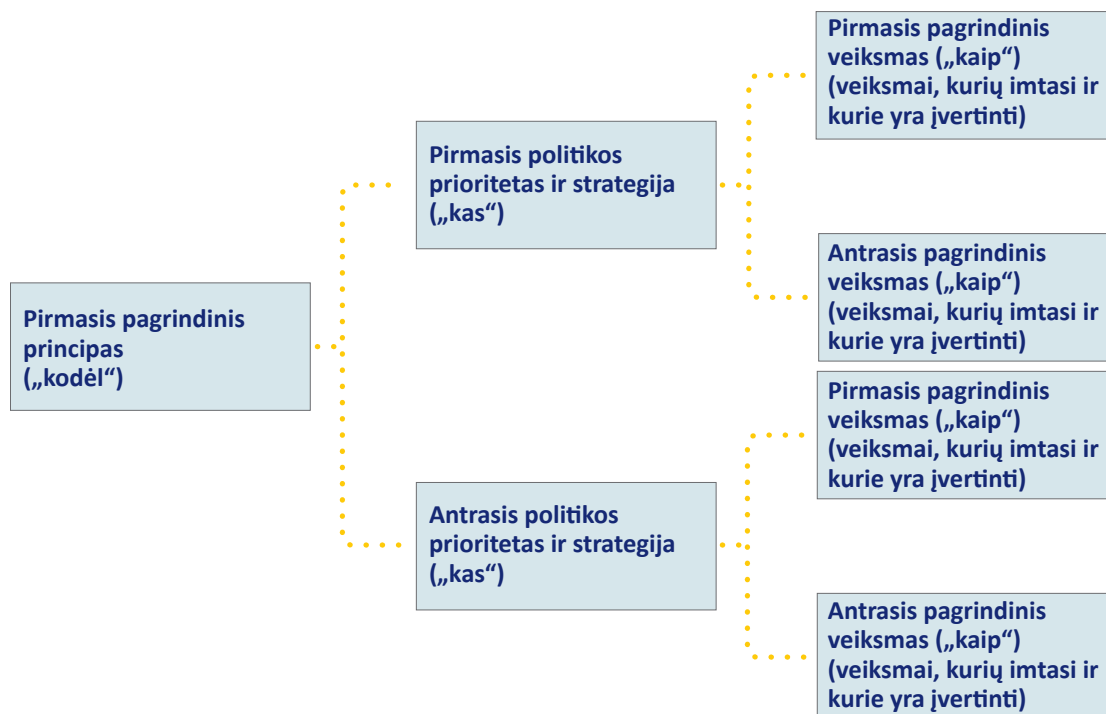
3. Pagrindiniai veiksmai

Kiekvienas politikos prioritetas ir strategija gali būti suskirstyti į pagrindinius veiksmus kaip **veiksmingo** susijusios politikos ir strategijų **įgyvendinimo pavyzdžius**. Jie apima **finansavimo, valdymo, gebėjimų stiprinimo ir kokybės užtikrinimo** klausimus, sudarančius sąlygas suinteresuotiesiems subjektams įgyvendinti juose nurodytą politiką ir strategijas.

Pagrindiniais veiksmiais svarstoma:

- ką reikėtų daryti;
- kaip tai turėtų būti daroma;
- kaip patikrinti efektyvumą.

Kaip parodyta 1 paveikslėlyje, kiekvienas pagrindinis principas yra susijęs su keliais politikos prioritetais ir strategijomis, taip pat su keliais pagrindiniais veiksmiais, kurie turėtų būti vertinami holistiškai.

1 pav. Ryšys tarp pagrindinių principų, politikos prioritetų ar strategijų ir pagrindinių veiksmų

CROSP savikontrolės priemonė: veiksmų planas, kaip pakeisti specialistų, teikiančių pagalbą, vaidmenį

CROSP sistema buvo pagrindas rengiant **veiksmų planą, kaip pakeisti specialistų, teikiančių pagalbą, vaidmenį**. Šiame veiksmų plane pateikiama holistinė politikos prioritetų ir strategijų bei pagrindinių veiksmingo įgyvendinimo etapų ar orientyrų apžvalga.

Juo visų pirma siekiama:

- padėti šalims įvertinti ar stebėti savo padėtį, nustatant stipriąsias ir silpnąsias puses ir tai, kur jos yra savo kelyje siekiant pakeisti specialistų, teikiančių pagalbą, vaidmenį;
- remti šalis, kad jos apibrėžtų politikos sritis, kurias reikia toliau plėtoti, ir tolesnius veiksmus, kurių reikia imtis, taip pat visų suinteresuotųjų subjektų atsakomybę.

Apskritai šiame veiksmų plane 6 pagrindiniai principai susiejami su 17 politikos prioritetų ir strategijų, kaip parodyta 2 paveikslėlyje.

Pirmasis pagrindinis principas

Bendro įsipareigojimo siekti įtraukaus švietimo plėtojimas

Politikos prioritetas ar strategija 1.1:

Bendras įsipareigojimas siekti įtraukaus švietimo, paremto politine valia skatinti ilgalaikius pokyčius

Politikos prioritetas ar strategija 1.2:

Nacionalinės politikos apima bendrą įsipareigojimą siekti įtraukaus švietimo, paremto žmogaus teisėmis grindžiamu požiūriu

Politikos prioritetas ar strategija 1.3:

Esama politikos krypčių ir strategijų, kuriomis skatinama bendra įtraukaus švietimo tarp pagrindinio ir specializuoto sektorių samprata

Antrasis pagrindinis principas

Keitimosi žiniomis ir įtraukių kompetencijų įgijimo skatinimas bendradarbiaujant ir kuriant tinklus

Politikos prioritetas ar strategija 2.1:

Politika ir strategijos skatina dalijimąsi žiniomis ugdant profesionalias mokymosi bendruomenes

Politikos prioritetas ar strategija 2.2:

Specialiųjų mokyklų pertvarkymas į išteklių centrus užtikrina žinių mainus tarp bendrojo ir profesionalaus sektoriaus specialistų

Politikos prioritetas ar strategija 2.3:

Profesionalų teikiamos pagalbos tęstinumas leidžia pagrindiniams specialistams, šeimoms ir besimokantiems įgyti įtraukiųjų kompetencijų

Trečiasis pagrindinis principas

Tęstinio profesinio mokymosi apie įtrauktį teikimas

Politikos prioritetas ar strategija 3.1:

Profesinio mokymosi galimybės skatina bendrą visų besimokančiųjų kalbą apie įtrauktį

Politikos prioritetas ar strategija 3.2:

Pagrindinio ir specializuoto sektorių specialistai turi tinkamas kompetencijas ar įgūdžius, kvalifikaciją ir priemones, kad galėtų dirbti su įvairiomis grupėmis

Politikos prioritetas ar strategija 3.3:

Profesinio mokymosi galimybių susiejimas mokytojams iš pagrindinio ir specializuoto sektorių

2 pav. CROSP veiksmų planas

Ketvirtasis pagrindinis principas

Parama įtraukios mokyklos lyderystei ir vadovavimui

Politikos prioritetas ar strategija 4.1:
Mokyklų vadovai skatina įtraukią viziją, apimančią abipuses vertybes, bendrą kalbą ir sampratą bei holistinį požiūrį

Politikos prioritetas ar strategija 4.2:
Užtikrinti tiek pagrindinio, tiek specializuoto sektorių mokyklų vadovų gebėjimus ir pasitikėjimą jomis siekiant remti įtraukų švietimą

Politikos prioritetas ar strategija 4.3:
Lyderystė ir vadovavimas mokykloje remia įtraukų švietimą bendradarbiaujant

Penktasis pagrindinis principas

Aktyvaus suinteresuotųjų subjektų dalyvavimo skatinimas

Politikos prioritetas ar strategija 5.1:
Išsami nacionalinė politika ir strategijos, kurios buvo parengtos po išsamių konsultacijų su visais suinteresuotaisiais subjektais, turinčiais aiškia politinę viziją ir valią

Politikos prioritetas ar strategija 5.2:
Politika užtikrina, kad besimokantieji ir jų šeimos būtų pagrindiniai veikėjai, laikomi svarbiausiais mokymosi ir mokymo proceso ištekliais

Šeštasis pagrindinis principas

Nuolatinės stebėsenos ir vertinimo skatinimas

Politikos prioritetas ar strategija 6.1:
Nacionaliniai kokybiško įtraukaus švietimo rodikliai, pagal kuriuos atsižvelgiama į vietos skirtumus, besimokančiųjų poreikių įvairovę ir specialistų, teikiančių pagalbą, vaidmenį

Politikos prioritetas ar strategija 6.2:
Bendradarbiavimo struktūros ar procesai, sukurti stebėsenai ir vertinimui

Politikos prioritetas ar strategija 6.3:
Išsami sistema, skirta stebėti, kaip specialistai, teikiantys pagalbą, padeda pagrindiniam sektoriui įgyvendinti įtraukų švietimą (apimanti vidaus ir išorės vertinimo sistemas)

CROSP savikontrolės priemonė apima visus pagrindinius principus, politikos prioritetus ar strategijas ir svarbiausius orientacinius veiksmus, t. y. savirefleksijos klausimus.

Ši priemonė daugiausia skirta sprendimus priimantiems asmenims nacionaliniu, regioniniu ar vietos lygmeniu, taip pat mokyklų lygmens specialistams. Tai gali sudaryti sąlygas sprendimus priimantiems asmenims ir kitiems specialistams apmąstyti ir plėtoti nuolatinę paramą įtraukiamam švietimui.

CROSP priemonė yra **viešas šaltinis**. Šalys gali ja remtis, kad ją patvirtintų ir pritaikytų prie savo nacionalinių aplinkybių. Svarbu, kad šis įrankis būtų traktuojamas kaip dinamiška priemonė. Šalys skatinamos:

- perkelti problemas, apibrėžimus ir klausimus į savo nacionalines švietimo realijas;
- bendradarbiauti ir praktiškai kurti tinklus tarpžinybiniu, tarpterritoriniu ir tarpprofesiniu lygmenimis;
- naudoti šį įrankį kaip priemonę siekiant užtikrinti suinteresuotųjų subjektų dalyvavimą kintančiame pagalbą teikiančių specialistų vaidmenyje.

Baigiamosios pastabos

Valstybių kelionės į pagalbą teikiančių specialistų perorganizavimą gali vykti skirtingais būdais. Vis dėlto visos šalys turėtų tai laikyti laipsnišku, vykstančiu procesu, kuris grindžiamas tais pačiais principais ir tuo pačiu pagrindiniu tikslu – visiems besimokantiejiems teikti aukštos kokybės išsilavinimą.

CROSP projektas suteikė pagrindinių žinių ir pasiūlė bendrą sistemą siekiant šio tikslo. CROSP priemonė, kaip pagrindinis projekto rezultatas, gali būti naudojamas kaip šaltinis inicijuojant ar tęsiant vykstantį procesą, kuriuo remiamas kintantis specialistų, teikiančių pagalbą, vaidmuo.

Priemonė leidžia perduoti žinias tarp pagrindinių ir specializuotų profesionalų, įtraukiant juos į kolektyvinius apmąstymus ir veiksmus kuriant įtraukias švietimo sistemas.

Šalys taip pat gali laikyti šią priemonę paskata diskusijai, siekiant kartu apibrėžti bendras vertybes, bendrą kalbą, strategijas ir veiksmus, taip pat konkrečius įgyvendinimo planus. Tai sudaro sąlygas tarpvalstybiniam bendradarbiavimui, kai įvairios šalys veikia kaip „kritiškos draugės“, dalijasi patirtimi ir teikia abipusę paramą.

Tikimasi, kad ši priemonė bus toliau pritaikoma ir patvirtinta naudoti nacionaliniuose kontekstuose ir padės šalims kurti įtraukesnes švietimo sistemas.

Naudota literatūra

Andrews, M. ir Manning, N., 2015. *A study of peer learning in public sector reforms. Experience, experiments and ideas to guide future practice. Part Three: Annexes [Tarpusavio mokymosi atliekant viešojo sektoriaus reformas tyrimas. Patirtis, eksperimentai ir idėjos, kuriomis vadovausis ateities praktika. Trečia dalis: Priedai].* Paryžius: Effective Institutions Platform

Europos Sąjungos Taryba, 2018. *2018 m. gegužės 22 d. Tarybos rekomendacija dėl bendrų vertybių, įtraukaus švietimo ir europinio mokymo aspekto propagavimo.* (2018/C 195/01)

Europos specialiojo ir inkliuzinio ugdymo plėtros agentūra, 2015. *Agentūros pozicija dėl įtraukiojo ugdymo sistemų.* Odensė, Danija

Europos specialiojo ir inkliuzinio ugdymo plėtros agentūra, 2019. *Changing Role of Specialist Provision in Supporting Inclusive Education: Mapping Specialist Provision Approaches in European Countries [Kintantis specialistų vaidmuo, palaikant įtraukijį švietimą: Požiūrių į specialistus, teikiančius pagalbą, atvaizdavimas Europos šalyse].* (S. Ebersold, M. Kyriazopoulou, A. Kefallinou ir E. Rebollo Píriz, red.). Odensė, Danija

Europos specialiojo ir inkliuzinio ugdymo plėtros agentūra, 2021. *Raktiniai principai – parama kuriant ir įgyvendinant įtraukiojo ugdymo politiką.* (V. J. Donnelly ir A. Watkins, red.). Odensė, Danija

Europos specialiojo ir inkliuzinio ugdymo plėtros agentūra, 2022. *Changing Role of Specialist Provision in Supporting Inclusive Education: Formative Evaluation of Peer Learning [Kintantis specialistų vaidmuo, palaikant įtraukijį švietimą: Formuojamasis tarpusavio mokymosi vertinimas].* (H. Weber, red.). Odensė, Danija

Jungtinės Tautos, 1989. *Vaiko teisių konvencija.* 1989 m. lapkričio 20 d.

Jungtinės Tautos, 2006. *Neįgaliųjų teisių konvencija.* 2006 m. gruodžio 13 d.

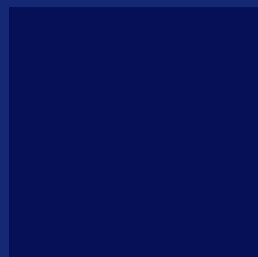

Sekretoriatas:

Østre Stationsvej 33
DK-5000
Odense C
Denmark
Tel. +45 64 41 00 20
secretariat@european-agency.org

Biuras Briuselyje:

Rue Montoyer 21
BE-1000
Brussels
Belgium
Tel. +32 2 213 62 80
brussels.office@european-agency.org

www.european-agency.org